

JOSÉ VRIENS

Gestolen
tijd

José Vriens

Gestolen tijd

Uitgeverij Zomer & Keuning

HOOFDSTUK 1

De regen sloeg in grote druppels tegen de ramen. Wat zacht aarzelend was begonnen, leek nu een stroom waaraan geen einde kwam. Het water dat van de ramen gleet, vertroebelde het zicht naar buiten. De lucht erachter was donker en zwaar. Een dreigende wolkenmassa kwam in rap tempo voorbij. Deze regen was slechts het begin van wat hun nog te wachten stond. Er werd een storm voorspeld, code oranje was afgegeven.

Zelfs door het dichte raam hoorde Bertie de storm naderen, het geloei en gehuil van de wind om de hoek van het huis. Dat was dan meteen het nadeel van hun vrijstaande huis; de wind had hier vrij spel.

Bertie huiverde en trok het dekbed nog iets dichtër om zich heen. De verwarming stond aan en het was absoluut niet koud in de slaapkamer, toch zat er een kilte in haar botten die zich niet liet verjagen door alle warmte om haar heen.

In de kamer naast de hare klonken stemmen, onder andere van Stefanie, de kraamhulp. Ze was aan het schoonmaken en had daar net stof afgenomen in deze slaapkamer. Het hoge stemmetje van Romi kwam overal bovenuit, al kon Bertie niet precies verstaan wat ze zei. Haar dochtertje van bijna twee vond het prachtig om de kraamhulp met alles te helpen; met het verzorgen van haar nieuwe broertje, en zelfs poetsen vond ze schitterend.

Waar was Ron eigenlijk? Hoorde hij op dit tijdstip niet thuis te zijn? Moest hij geen boodschappen doen? Hij was weggegaan om nog even wat te doen op de zaak, had hij een paar uur geleden gezegd. Met een uurtje zou hij terug zijn. Die uurtjes van hem duurden vaak langer dan zestig minuten, wist Bertie inmiddels.

Stefanie mocht geen boodschappen doen, zij was er voor moeder en kind, kinderen in dit geval. Dat wist Ron toch?

Jammer dat het nog even duurde voordat haar moeder zou komen. Ze had beloofd een paar dagen te komen helpen in het jonge gezin, maar zolang er een kraamhulp in huis was, had dat geen enkele zin, dan liepen ze elkaar alleen maar in de weg, volgens haar moeder.

Vanwege de boerderij die ze niet zomaar in de steek konden laten en de afstand – van Julianadorp naar Roosendaal was dik twee uur rijden – was het niet zo eenvoudig om even hierheen te komen en te helpen. Net na de bevalling waren haar ouders wel even geweest om het nieuwe kleinkind te bewonderen.

Via de babyfoon hoorde Bertie geluid in de babykamer. Was Romi daar bezig of werd de baby net wakker? Nu alweer, verzuchtte ze in gedachten. Het was toch nog geen voedingstijd? Bertie wist het niet meer zo precies wanneer ze de baby voor het laatst had gevoed. Ze was na de laatste voeding in slaap gesukkeld. Afgelopen nacht had ze niet veel geslapen. Hoewel ze niet veel meer hoefde te doen dan hier wat te liggen en de baby te voeden, was ze na drie dagen nog altijd hondsmoe van de bevalling.

Beerend was vannacht een paar keer wakker geworden en had zijn zusje met zijn gehuil ook wakker gemaakt. Ron had natuurlijk overal doorheen geslapen en werd pas wakker toen de beide kinderen bij hen in bed lagen; Beerend aan de borst en Romi tegen Ron aan.

‘Je had me wakker moeten maken,’ had hij verontwaardigd gereageerd. ‘Dit hoef jij nu toch nog niet te doen.’

Net of ze niet had geprobeerd hem wakker te krijgen. Het had geen zin kwaad op hem te worden, hij sliep overal doorheen. Romi had hij ook nooit gehoord als ze ’s nachts hilde, alleen in de eerste week vlak na haar geboorte, maar na een poosje was het nachtelijke gehuil kennelijk niet meer tot hem doordrongen.

‘Maak me dan wakker, je hoeft niet alles alleen te doen,’ zei hij in het begin ’s morgens. Na een poosje was hij daarmee opgehouden.

Lotte, haar vriendin, durfde zelfs te beweren dat Ron zich slapende hield en haar het werk liet opknappen.

‘Welnee, zo erg is het heus niet,’ had Bertie haar man verdedigd. ‘Hij is nog niet wakker te krijgen als je een kanon naast hem afschiet. Het heeft voor mij toch geen zin om te blijven liggen als ik dan al

klaarwakker ben?’ Zij had zich erbij neergelegd, het was niet anders. Ook al betekende het voor Bertie dat ze overdag gebroken was als de baby ’s nachts een paar keer wakker was geweest. Gelukkig had ze nu nog tien weken kraamverlof. In die tijd was Romi door gaan slapen, hopelijk lukte dat ook met haar broertje.

‘Zullen we Beerend naar mama brengen?’ hoorde Bertie nu duidelijk de stem van de kraamhulp door de babyfoon.

‘Ikke tage,’ riep Romi.

‘Je mag hem straks wel even vasthouden, als je op bed zit. Beerend is een beetje te zwaar voor jouw kleine armpjes,’ leidde Stefanie dat in goede banen.

Hun stemmen klonken inmiddels op de overloop en al snel werd de deur opengegooid door Romi. Ze klom op bed.

‘Ikke Bee-end vashouwe.’ Romi ging in de kussens zitten tegen de achterwand van het bed, daarbij geen acht slaand op het feit dat ze haar moeder raakte met haar maaierende beentjes.

‘Kijk een beetje uit, snoes,’ mompelde Bertie. Ze duwde zich omhoog in de kussens. Kon ze nog even naar het toilet, vóór de voeding? Het geluid van een klagelijk huilende Beerend kwam dichterbij. Hm, zo te horen zat dat er niet meer in.

‘Dag mama, hier is je zoontje weer. Hij heeft honger.’ Stefanie kwam binnen met de baby in haar armen.

‘Ik moet naar het toilet, kan dat nog even?’

‘Vast wel. We houden die kleine jongen wel even bezig. Ga maar snel.’

Snel zou het echt niet gaan. Soms voelde ze zich een oud mens, zo traag als alles ging. Moeizaam schoof Bertie haar benen naar de rand van het bed. Ze kwam voorzichtig omhoog om de hechtingen te ontzien. Na de toiletgang moest er gespoeld worden, afdrogen, een nieuw verband en al dat gedoe om te voorkomen dat ze een infectie kreeg. Nodig, dat wist Bertie best, maar o zo vervelend als je haast had.

Terwijl ze in de badkamer bezig was, drong het klagende gehuil van de baby tot haar door. Het duurde Beerend veel te lang. Hoe moest dat straks als ze alleen was? Als de kraamhulp niet meer kwam? Haar moeder kwam dan nog wel een paar dagen helpen, maar daarna moest ze het echt zelf gaan doen. Daar zag ze nu al tegen op.

Ze slofte terug naar de slaapkamer. Romi had Beerend in haar armen, maar aan haar gezichtje was duidelijk te zien dat ze die hui-lende baby maar niks vond.

Stefanie had inmiddels het dekbed teruggeslagen en de kussens opgeschud, zodat Bertie de baby rechtop zittend kon voeden, met een kussen onder haar arm. Ze ging op bed zitten en schoof haar benen weer onder het dekbed. De kou van de overloop had haar onaangenaam verrast.

‘Hier is je kleine man, mama.’ Stefanie nam de baby van Romi over en legde hem in de armen van Bertie.

Even ging er een schok door Bertie heen en wilde ze haar armen wegtrekken.

Stefanie had die beweging kennelijk opgemerkt en keek haar onderzoekend aan. ‘Alles goed?’ vroeg ze op zachte toon. ‘Heb je pijn of voel je je niet lekker?’

‘Het is niks,’ mompelde Bertie. Ze nam de baby over en legde hem aan. Het klagende huilen verstomde zodra hij haar tepel in zijn mondje nam.

Hoewel Bertie het heerlijk had gevonden dat ze Romi twee jaar geleden zelf kon voeden, had ze dat gevoel dit keer helemaal niet. Ze genoot er niet van. Het was haast vanzelfsprekend dat ze borstvoeding was gaan geven. Daar had ze eigenlijk niet eens aan getwijfeld en nog minder over nagedacht, maar nu ze een paar dagen verder waren, kwam die twijfel wel. Waarom moest zij hem voeden? Op die manier kon ze deze taak nooit eens uit handen geven.

Bertie herinnerde zich nu weer hoe lastig het was geweest met Romi, toen ze na tien weken weer was gaan werken. Melk afkolven; flesjes klaarzetten in de koelkast om mee te nemen naar het kinderdagverblijf; het teveel invriezen voor een volgende voeding. Wat een gedoe was het geweest. Dat wilde ze niet nog een keer meemaken. Dan maar minder lang zelf voeden. Voordat de tien weken om waren, kon ze die borstvoeding best afbouwen, nam Bertie zich voor. Ze zou zich dit keer niet gek laten maken door iedereen die riep dat je een baby zo lang mogelijk zelf moest voeden, dat hij daarmee de beste start kreeg. Hele programma’s werden er gewijd aan de voordelen van borstvoeding. Prima, maar waarom hoorde je nooit iets over de nadelen? Dan gaven die lui niet thuis, of ze deden het af met: het verstevigt de band tussen moeder en kind. Je moet er iets voor

overhebben, het is maar zo'n korte tijd in een heel leven.

Fijn, maar vader mocht ook best een band opbouwen, en dan niet met haar afgekolfde melk. Dat gedoe iedere keer wilde ze niet meer, daar had ze echt geen zin in. Ze was toch geen koe, dacht ze opstandig.

Kennelijk voelde Beerend haar boosheid aan. Hij liet haar tepel los, keek haar met grote ogen aan en zette vervolgens een keel op.

Stefanie kwam op het gehuil af. 'Wat is er aan de hand? Wil het niet lukken?'

'Ik heb geen idee, hij liet opeens los,' mompelde Bertie met een licht schuldgevoel.

Stefanie nam de baby over van Bertie en legde hem tegen haar schouder aan. 'Misschien heeft hij te veel lucht ingeslikt.'

Romi, die al die tijd tevreden naar haar broertje had liggen kijken, klom van bed. 'Bee moet tinke.' Ze kwam niet veel later terug met haar beer en een poppenflesje, waarmee ze opnieuw op bed klom om de knuffelbeer eten te geven.

Op het moment dat Stefanie naar huis ging, was Ron nog altijd niet terug van zijn werk. Waar bleef die man van haar nu toch? Was dat werk dan echt zo veel belangrijker dan zijn gezin? Had hij niet in de gaten dat zijn vrouw nog lang niet fit genoeg was om alles alleen te doen?

Bertie wond zich erover op. Ze had hem al een paar keer gebeld en steeds had hij gezegd dat hij er zo aankwam. Dat 'zo' duurde nu al uren. Inmiddels was ze naar beneden gegaan omdat Romi en zij toch iets moesten eten. Stefanie had een maaltijd voor hen gekookt die ze alleen maar op hoefde te warmen, maar daarna kwam het op haar neer. Romi moest gewassen worden en naar bed gebracht, vervolgens was het weer tijd voor de volgende voeding van Beerend.

Over het huishouden hoefde Bertie zich even niet druk te maken, maar wel over het feit dat Ron voor vanavond een paar vrienden had uitgenodigd. Bij Romi hadden ze een geboortefeest gegeven zodat op één middag alle kraamvisite tegelijk kwam. Niet steeds tussen door mensen over de vloer, behalve dan haar ouders en Lotte, anders kreeg je helemaal geen rust. Dat had prima gewerkt. Zo'n feest zouden ze over een paar weken ook geven voor Beerend. Waarom Ron dan nu een vriend en zijn vrouw had gevraagd om te komen, begreep

Bertie niet helemaal. En dat ook nog zonder met haar te overleggen. Vanochtend had Ron haar verteld dat hij Conrad en Helga voor vanavond had uitgenodigd, een voetbalvriend met zijn vrouw.

Bertie had er absoluut geen zin in. Van een rustige avond met zijn tweetjes, wat zitten en vroeg naar bed gaan, kwam er dan niet van.

Het was niet dat ze een hekel aan Conrad en Helga had. Normaal vond ze het wel gezellig als zij kwamen, maar nu even niet. Begreep Ron dat dan niet? Moe als Bertie was, kon ze het echt niet opbrengen om een paar uur lang vrolijk en gezellig te doen. Bovendien was er zo goed als niets in huis. Misschien een paar biertjes en nog een zak chips die al een paar dagen open lag.

Midden in de nacht werd Bertie wakker van een stekende pijn in haar linkerborst. Ze had er vast te lang op gelegen en draaide zich voorzichtig om. Ook had ze het warm; niet normaal warm, maar koortsig warm. Zie je wel, die visite had haar gesloopt, ging het door haar heen.

Ze tastte naar de man die naast haar lag te slapen en duwde tegen zijn rug. ‘Ron, word eens wakker.’

Een vaag gebrom was zijn reactie. Waarom werd die man niet gewoon wakker? Ieder ander zou vast schrikken van die duw, maar niet haar man. Opnieuw stootte Bertie hem aan en zei zijn naam nu iets harder en dwingender. ‘Ron!’

Pas na vier keer porren en roepen, reageerde hij eindelijk. Onder tussen was ook Beerend wakker geworden.

‘Wa-wat is er?’ vroeg Ron nog half slapend.

‘Beerend is wakker en ik voel me niet zo goed. Mijn borst doet zeer en volgens mij heb ik koorts. Voel eens aan mijn voorhoofd.’ Bertie reikte naar het koordje dat achter het hoofdeind hing om een lampje aan te doen.

Meteen was Ron helderder. ‘Koorts? Waarvan dan? Heb je borstontsteking?’

‘Geen idee.’ Bertie knoopte haar pyjamajasje open en zag meteen de boosdoener. Op haar linkerborst was een flinke rode plek ontstaan en hij voelde hard aan. Aanraking van de borst was in ieder geval behoorlijk pijnlijk.

‘Dat ziet er niet best uit,’ mompelde Ron. ‘Hoe kom je daaraan?’

‘Weet ik veel. Wat moet ik nu doen?’ Iets dergelijks had Bertie

nog niet eerder meegemaakt. Hoe moest ze dan weten wat ze moest doen?

‘Ik zoek het wel even op.’ Ron stond al naast het bed en schoot in zijn sloffen.

‘Nee,’ hield Bertie hem tegen, ‘haal Beerend eerst. Hij moet een schone luier en eten hebben.’

‘Met die borst? Kan dat wel? Is het niet gevaarlijk voor de baby?’

‘Dat weet ik toch niet,’ mompelde Bertie ontgaan. Tranen sprongen in haar ogen. Was zij een gevaar voor de baby? Er stond haar iets bij over borstontsteking, dat je extra moest voeden. Had het niet iets te maken met de melkklieren? ‘Zoek het eerst maar op, maar wel snel.’

Ron knikte en haastte zich naar beneden. Ondertussen schoof Bertie het bed uit. Een druk op haar blaas leerde haar dat ze moest plassen. Ook dat nog, bovendien voelde ze zich niet erg zeker op haar benen staan. Met een hand tegen de muur om zichzelf te ondersteunen, strompelde ze meer dan ze liep naar de badkamer. Eerst plassen, dan de baby pakken. Ron wist tegen die tijd misschien al wat meer.

Duizelig en trillend van vermoeidheid deed ze wat ze moest doen, verzorgde zichzelf en stond moeizaam op van het toilet. De babykamer. Beerend was harder gaan huilen. Als Romi nu maar niet weer wakker werd. Het moest geen gewoonte worden dat ze met twee kinderen in bed lagen.

Staande bij het ledikant doemde meteen al het volgende probleem op. Daarnet had Bertie gemerkt dat het bewegen van haar linkerarm pijnlijk was voor haar borst, evenals het steunen erop. Hoe moest ze dan de baby optillen?

Waar bleef Ron nu toch? Hij moest Beerend maar uit zijn bedje tillen. Misschien kon ze hem in het ledikant verschonen, in ieder geval een poging doen. Tegen de tijd dat ze een luier en schoonmaakdoekjes had gepakt en in het ledikant had gelegd, kwam Ron al terug met de iPad in zijn hand.

‘Ga jij maar terug naar bed, ik doe het wel. Als het borstontsteking is, moet je ervoor zorgen dat er geen stuwning in die borst ontstaat. Vaak aanleggen en goed leeg laten drinken, dat is belangrijk. Hier,’ hij gaf haar de iPad, ‘lees maar wat erover geschreven wordt.’

Bertie ging terug naar hun slaapkamer en liet zich voorzichtig

weer op het bed zakken. Hechtingen die trokken, vermoeidheid die maar niet wilde wijken, nu weer borstontsteking. Wat kreeg ze nog meer te verwerken? De kraamtijd moest een prettige tijd zijn, waarin je kon genieten van je kindje terwijl anderen het werk om je heen deden en je verwendeten. Dit was niet echt genieten.

Veel voeden, las ze op het kleine scherm. De symptomen klopten met wat ze voelde. Er waren zelfs medicijnen tegen. Die moest Ron morgen dan maar meteen gaan halen.

Haar man kwam terug met de baby in zijn armen en ging naast haar op bed zitten. 'Zal het gaan? Het voeden? Je moet eerst met de aangedane borst beginnen.'

Voorbereid op flink wat pijn legde Bertie het hummeltje aan. Het was niet bepaald een prettig gevoel, toch bracht het wat verlichting toen de druk op haar borst langzaam minder werd. Ze liet hem drinken zolang hij wilde voordat ze hem aan de andere borst aanlegde.

HOOFDSTUK 2

De vroedvrouw constateerde de volgende dag inderdaad een borstontsteking, maar vond het niet direct nodig om medicijnen voor te schrijven. ‘Ik wil het even aanzien. Het is beter dat de ontsteking door vaker voeden overgaat. Je zegt zelf dat je de druk en de pijn dan voelt afnemen. Door medicijnen wordt de melkgift vaak wat minder, bovendien krijgt de baby die stoffen ook binnen. Zolang het geen bacteriële infectie is, geef ik de voorkeur aan extra voeden en geen medicijnen. Je mag wel een paracetamol tegen de pijn innemen als het heel erg wordt. Als de koorts niet binnen twee dagen minder wordt, gaan we over op medicatie.’

Bertie knikte gelaten. Ze wist dat het niet veel zin had ertegen in te gaan.

Ron was kennelijk geschrokken door het gebeuren van de afgelopen nacht en bleef die dag thuis. Wel belde hij veelvuldig met collega’s en klanten, maar hij was er in ieder geval en droeg zijn steentje bij aan het gezin. Door de ontsteking en omdat ze vaker moest voeden, voelde Bertie zich aan het einde van de dag volledig opgebrand. Ze had niet meer de fut om uit bed te komen en samen met Ron en Romi te eten. Zelfs honger had ze niet eens.

‘Je moet iets eten, liefje. Voor jezelf maar ook voor Beerend,’ hield Ron haar voor. ‘Ik breng wel iets naar boven, als jij maar zorgt dat je het opeet.’

Bertie knikte tam. Eten, dat was wel het laatste waaraan ze nu wilde denken. Drinken ging er wel in, maar voedsel stond haar tegen. Nog altijd was ze koortsig door de ontsteking en voelde ze zich zo gammel als een oude fiets.

Nu Stefanie naar huis was en Ron samen met Romi beneden at,

werd het iets rustiger op de bovenverdieping en kon Bertie even toegeven aan de slaap.

Zo kwam het dat het eten nog onaangeroerd op het bord lag toen Ron weer bovenkwam. ‘Bertie, je hebt niets gegeten.’ Hij stond opeens naast haar met Beerend in zijn armen en keek haar met een strenge blik aan. ‘Als je beter wilt worden, zul je toch iets moeten eten. Drink in ieder geval wat. Hier is Beerend, het is tijd voor zijn voeding. Ik breng zometeen nog een glas sap voor jou, dan kun je iets drinken tijdens het voeden.’ Hij legde de baby in haar armen en liet haar weer alleen.

Opnieuw volgde het ritueel van aanleggen aan de linkerkant, het samenknijpen van haar ogen tegen die eerste pijn en het langzaam weg voelen ebben. Echt prettig was het voeden nog altijd niet. Bertie kon niet zeggen dat het beter ging. Het liefst stopte ze helemaal met het geven van borstvoeding, maar dat kon nu juist niet vanwege die ontsteking.

De baby zoog en slikte, zoog en slikte, zoog en slikte onverminderd door. Het vertederende gevoel bij het zien van het drinkende kleintje bleef zelfs uit. Bertie voelde zich helemaal leeg vanbinnen, alsof ze een holle pop was met slechts aan de buitenkant levend materiaal. Nog nooit eerder had ze zich zo gevoeld. Warm door de koorts, en toch koud. Vol vanwege de melk in haar borsten, en toch leeg.

Tot haar grote schrik bemerkte ze dat ze op dit moment zelfs niet eens gevoelens voor haar kindje had. Wat was ze voor moeder, als ze niet eens van haar zoontje hield? Haar ogen schoten vol met tranen van schaamte. Kwam het door de drukte om haar heen of door de borstontsteking dat ze zo reageerde, dat haar gevoelens zo waren afgevlakt?

Na de geboorte van Romi had ze iedere minuut van de tijd met de baby samen genoten. Ze had het liefst alles zelf gedaan en niet te veel aan anderen overgelaten, dat herinnerde Bertie zich nog goed. Wat was er dan nu met haar aan de hand? Waarom wilde ze niet een hele dag met haar kleine jongen samen zijn, van hem genieten en naar hem kijken hoe hij in slaap viel?

Ze was beslist een slechte moeder als ze dit soort gedachten had. Met opeengeperste lippen keek ze naar de drinkende baby. Het zou vast nog wel komen. Nu was ze gewoon te moe en te ziek om iets

anders te voelen. Als ze maar eens een nachtje door kon slapen, dat zou al een heleboel schelen.

Net na acht uur belde Berties moeder. ‘Hallo Bertina, hoe gaat het met jullie? Licht Romi al op bed?’ wilde Hedwig van Langen weten. Haar moeder was zowat de enige die haar met haar volledige naam aansprak.

Bertie zat beneden op de bank met een deken over haar benen tegen de kou, ondanks een dikke pyjama, een ochtendjas en warme sloffen. Ron had net Romi naar bed gebracht. Zo meteen zou hij vast Beerend mee naar beneden brengen voor de volgende voeding. ‘Ja, mam, ze ligt al op bed. Veel te laat, dat wel. Morgen moet ze weer op tijd naar het kinderdagverblijf.’

‘Ook nu jij thuis bent?’ vroeg Hedwig verbaasd. ‘Dan kun je toch gemakkelijk zelf voor haar zorgen?’

‘Dat zou kunnen, maar als ik haar thuishoud tot ik weer ga werken, zijn we haar plaats kwijt. Zo werkt dat nu eenmaal. Bovendien zit Romi in het ritme van het kinderdagverblijf. Dat wil ik graag zo houden.’

‘Het zal wel, als jij het zegt. Maar ik vind het raar dat je al die tijd dat je thuis bent het kind naar het kinderdagverblijf blijft sturen. Net of het niks kost.’

Bertie hield een zucht binnen. Deze discussie hadden ze al eerder gehad. Kennelijk wilde haar moeder maar niet begrijpen hoe het werkte in de kinderopvang. ‘Gelukkig krijg ik al die maanden ook gewoon doorbetaald van mijn baas.’

‘Dat geluk heb je inderdaad. Als wij ziek zijn, kost het meteen een hoop geld. Knap je al weer een beetje op? Heb je nog kraamhulp, of komt die vriendin van je helpen?’

Bertie wist dat haar moeder het niet zo had op Lotte. Waarom dat was, daar had ze geen idee van. Het was in ieder geval wederzijds. Aan die laatste opmerking ging ze maar voorbij. ‘Ik heb kraamhulp tot vrijdag, dan komt ze nog een paar uurtjes en daarna is het afgelopen.’

‘Zal ik dan in de loop van zaterdag komen? Maandag is Lindsey vrij en kan ze pa en Hugo helpen. Dan ga ik maandag weer bijtijds terug naar huis. Ik kom met de trein. Kan Ron mij komen halen van het station?’

Bertie had ook niet verwacht dat haar vader zijn vrouw helemaal

hierheen zou brengen. ‘Dat denk ik wel. Zaterdag hoeft hij niet te werken. Laat je dan nog wel even weten hoe laat je hier precies aankomt?’

‘Dat zal ik doen. Hoe gaat het met jou? Ben je al uit bed?’

‘Ik zit nu beneden, maar veel komt er niet uit mijn handen,’ gaf Bertie toe. ‘Ik ben nog altijd ontzettend moe en ik heb borstontsteking erbij gekregen.’

‘Ach ja, dat had ik ook bij je broer. Veel aanleggen, dat helpt. Moe, dat is iedere moeder. Dat gaat vanzelf over als de baby eenmaal doorslaapt. Je bent toch nog vrij? Dan heb je tijd genoeg om te rusten, helemaal als Romi ook nog eens drie dagen per week naar het kinderdagverblijf gaat. Ik stond overal alleen voor, met twee kleine kinderen, en ik moest ook nog meehelpen op de boerderij. Je vader kon me echt geen weken achtereen missen. Na de kraamtijd was het direct weer aanpakken.’

Bertie rolde met haar ogen en was blij dat haar moeder het niet kon zien. Dat haar moeder haar hele leven zo hard had moeten werken om rond te komen op de boerderij, dat wist ze zo onderhand wel. Haar broer Hugo en zij kregen dat bij iedere gelegenheid te horen. Hugo moest dat vast nog altijd dagelijks aanhoren, omdat hij samen met zijn vrouw Lindsey op de hoeve van zijn ouders – inmiddels zijn eigen bedrijf – woonde en werkte.

Lindsey werkte vier dagen per week bij de thuiszorg, de rest van de tijd sprong ze bij waar dat nodig was op de boerderij. Een deel van het grote boerenhuis was zodanig verbouwd dat er twee gezinnen konden wonen.

Hugo liever dan ik, dacht Bertie vaak. Omdat ze haar ouders niet zo heel vaak zag, vond ze het niet erg dat haar moeder deze keer een paar dagen zou blijven om te helpen. De kleinkinderen gaven haar vast voldoende afleiding, daar genoot ze altijd volop van. Voor haar eigen kinderen was ze minder hartelijk geweest. Het leven was geen feest, volgens Hedwig van Langen, die les kon je maar het beste zo snel mogelijk leren. Ze bedoelde het vast goed, al was ze minder lief en meelevend dan de moeder van Ron was geweest.

De ouders van Ron waren beiden overleden. Zijn vader bijna negen jaar geleden en zijn moeder slechts een paar maanden na de geboorte van Romi. Ze was vijfenzeventig jaar geworden, en was daarmee een flink stuk ouder dan haar eigen vader en moeder. Ron

was een nakomertje. Ze hadden zijn komst niet meer verwacht aangezien zijn moeder op dat moment al drieënveertig was. Tot die tijd was het slechts bij één kind gebleven: Patrick, de twaalf jaar oudere broer van Ron.

Het leeftijdsverschil zorgde ervoor dat de beide mannen niet veel contact met elkaar hadden. Daarbij woonde Patrick met zijn gezin in Maastricht, ook al geen afstand om vaak af te leggen. Als de broers elkaar twee keer per jaar zagen, was het veel. Het geboortefeest voor Beerend zou een van die keren worden.

Haar moeder praatte nog even verder, vertelde over voorvallen op de boerderij en over mensen uit de omgeving die Bertie zou moeten kennen van vroeger. Bertie luisterde maar met een half oor. Zaterdag zou ze het vast allemaal nog een keer vertellen.

Ron kwam beneden net nadat Bertie afscheid van haar moeder had genomen. ‘Was dat je moeder die belde?’

‘Ja, ze komt zaterdag hierheen. Of jij haar dan van de trein kunt halen. Ze geeft nog door hoe laat ze hier precies aankomt.’

‘Zaterdag? Hm, als ik geen wedstrijd heb.’

‘Toch niet ’s morgens of vroeg in de middag?’

‘We moeten er nog een inhalen.’

‘Dat verzin je ter plekke. Zo erg is het heus niet om mijn moeder van de trein te halen.’

‘Dan doe je het zelf.’ Ron keek haar uitdagend aan.

‘Ik? In mijn toestand? Doe even normaal,’ viel Bertie uit. ‘Ik heb amper de fut om me te douchen en aan te kleden. Voor jou is het een kleine moeite.’

‘Kalm maar, wind je niet zo op. Ik rijd zaterdag wel. We hebben inderdaad geen wedstrijd, je hebt gelijk.’

‘Waarom zeg je dat dan?’ Bertie keek hem verbaasd aan. Wilde hij niet dat haar moeder hierheen kwam, had hij een hekel aan haar? Dat had ze niet eerder gemerkt. Ze voelde dat ze volschoot en al snel drupten de tranen op haar hand.

‘Hé, daar hoeft je toch niet om te huilen?’ Ron ging geschrokken naast haar zitten en sloeg zijn arm om haar heen. ‘Liefje, stil nou, zo erg is het echt niet, ik maakte maar een grapje.’

‘Ik vind het geen leuke grap. Mijn moeder doet het voor ons, om ons te helpen,’ snikte Bertie.

‘Dat weet ik wel, schat. Ze is ook welkom en ik ga haar wel van de

trein halen. Stil nou maar. Toe, niet meer huilen.'

Bertie kon zijn armen om zich heen niet verdragen, veel te warm, en ze duwde hem opzij. Zijn bezorgde blik kon ze niet langer aanzien. Voorzichtig stond ze op en ze vulde in de keuken een glas met water dat ze gulzig opdronk.

'Heb je eigenlijk nog gegeten?' wilde Ron weten. Hij was achter haar aangelopen.

Het bord had ze schoongespoeld en in de vaatwasser gezet, de inhoud lag echter in de vuilnisbak, onder wat ander afval. Bertie had het echt niet weg kunnen krijgen zonder kokhalsneigingen te krijgen. Een keer wat minder eten gaf vast niets, als ze maar voldoende dronk. 'Ik heb alles op,' antwoordde ze met een stalen gezicht. 'Was Beerend nog niet wakker?'

'Ik haal hem zo meteen. Zet jij alvast koffie?'

Zaterdag, terwijl Ron haar moeder was gaan halen bij het station, kwam Lotte binnenlopen voor koffie.

'Hoi, hoe gaat het hier? Krijg je het een beetje gedraaid met twee kids?' Lotte, dol op kinderen, werd meteen door Romi besprongen.

'Paadje ije,' gilde Romi.

Beerend, die in diepe rust in zijn Maxi-Cosi in de box lag, werd wakker van zijn zus en begon geschrokken te huilen.

'Kijk nou wat je doet,' riep Bertie boos uit.

'Dat is niet best, Romi, zullen wij je kleine broertje eens snel gaan troosten? Hij schrok van jouw gegil.' Lotte knipoogde naar Bertie en liep met Romi op haar rug naar de box. Ze zette het meisje op de grond en tilde de baby uit de Maxi-Cosi. 'Stil maar, lieverd. Niet zo huilen, dat was je zusje die even gek deed,' begon Lotte op zachte toon tegen Beerend te praten.

Romi klom haast in haar benen om bij haar broertje te kunnen komen.

Bertie zag met lede ogen aan hoe Lotte haar baby en haar dochter stil wist te krijgen. Hoewel de borstontsteking inmiddels verdwenen was, bleef ze erg moe. Het hielp ook niet dat Beerend 's nachts wel een keer of twee wakker werd om te eten. Bertie hield het op het vele voeden tijdens de borstontsteking. Ron meende dat haar voeding iets terug was gelopen en dat hij zich daarom vaker meldde.

‘Mag Romi bij Beerend in de box?’ haalde Lotte haar uit haar overpeinzingen.

‘Als ze niet op de Maxi-Cosi gaat hangen, en als ze blijft zitten. De bodem staat nu wat verder omhoog omdat ik Beerend er anders niet uit kan tillen.’ Bertie beet op haar lip. Ze vond het niks om Romi bij de baby te laten. Het kind was veel te speels en begreep nog niet dat ze de baby niet hetzelfde kon behandelen als haar grote beer.

‘Wij zijn er toch bij, dan kan er niet veel misgaan,’ meende Lotte en ze tilde Romi in de box die meteen de mobiel boven het hoofd van haar broertje in beweging zette. Beerend volgde het allemaal met grote interesse.

Lotte ging bij Bertie aan tafel zitten. ‘Hoe gaat het met je? Je ziet er niet meer zo koortsig uit als van de week. Is die ontsteking nu helemaal over?’

‘Gelukkig wel, maar ik ben nog steeds heel erg moe.’

‘Begrijpelijk, het is best druk met twee kinderen. De kraamhulp was gisteren voor het laatst?’

Bertie knikte. ‘Dat klopt, maar dit weekend komt mijn moeder nog een paar dagen helpen. Ze logeert tot maandag bij ons.’

‘Ik kan je in het vervolg ook komen helpen als het nodig is,’ ging Lotte verder.

Bertie keek haar vriendin verbaasd aan. ‘Jij moet toch werken door de week?’

‘Vanaf volgende week niet meer. Het bedrijf gaat sluiten. We zijn failliet.’ Met een spijtig gebaar liet ze haar handen in haar schoot vallen. ‘Woensdag gaat de deur definitief op slot.’

‘Dat meen je niet,’ riep Bertie geschrokken uit. ‘Wat vreselijk. Hoeveel man werkt er bij dat bedrijf?’

‘Vierentwintig mensen in totaal. Iedereen staat op straat. De lui van de administratie moeten het papierwerk verder afhandelen, maar wij, uit de productie, hoeven niet meer te komen.’

‘Afschuwelijk. Had je een idee dat dit eraan zat te komen?’

‘Absoluut niet. Het komt als een donderslag bij heldere hemel. De orders liepen wel iets terug de laatste tijd, maar niet zodanig dat er banen op de tocht stonden.’

Lotte werkte al negen jaar bij een glasblazerij die glaswerk voor winkels en laboratoria maakte, maar op bestelling ook allerlei sierlijke voorwerpen. Een familiebedrijf, wist Bertie, dat al ruim zestig

jaar bestond. Tot nu dan. Failliet.

‘Wat ga je nu doen?’

Lotte haalde haar schouders op. ‘Ik ga me inschrijven bij alle uitzendbureau’s en aanpakken wat ik kan krijgen. Iets in mijn eigen vakgebied zal ik hier niet zo snel meer vinden, vrees ik. Maar ik vind echt wel weer werk, daar ben ik niet zo bang voor.’

‘Je krijgt toch wel een uitkering?’

‘Natuurlijk, daar heb ik recht op. Dankzij mijn goedkope flatje kan ik daar zelfs blijven wonen als ik in de bijstand zit.’ Lotte had in Schoonhoven het vak van glasblazer geleerd en had in de buurt van Breda werk en een woning gevonden. Daar hadden Bertie en zij elkaar leren kennen, omdat Bertie in Breda als student op kamers had gezeten. Zo was er een hechte vriendschap ontstaan tussen de beide jonge vrouwen.

‘Misschien kan ik je helpen. Zal ik eens bij het hotel informeren of er een vacature vrij is?’ stelde Bertie voor. Hoewel ze nog lang niet terug aan het werk ging, kon ze in die tijd wel proberen haar vriendin te helpen.

‘Bij jou in het hotel? Als wat? Kamermeisje? Of in het restaurant in de bediening? Ik ben niet bepaald klantvriendelijk,’ deed Lotte het ietwat lacherig af. ‘Dat zie ik mezelf toch echt niet doen.’

Ze was inderdaad niet op haar mondje gevallen, wist Bertie. Dat had Lotte vroeger heel wat aanvaringen opgeleverd en zelfs een relatie gekost. ‘Je moet het zelf weten, ik kan het altijd vragen.’

‘Nee, doe maar niet. Lief van je, maar ik vind vast wel iets. Desnoods bij een champignonkwekerij.’

Bertie hoorde een auto stoppen naast het huis. Dat moest Ron zijn met haar moeder. Langzaam kwam ze omhoog om de nieuwkomer te begroeten.

Dat ze zo voorzichtig was, viel zelfs Lotte op. ‘Heb je nog altijd last van je hechtingen? Je loopt nog steeds zo moeilijk. Wanneer worden de hechtingen verwijderd?’

‘Dat doen ze niet. Ik ben gehecht met oplosbare draad. Maar pijnlijk is het nog wel. Te strak gehecht, vermoed ik. Bij Romi had ik daar een heel stuk minder last van.’

Ron kwam binnen, gevolgd door zijn schoonmoeder. De eerste blik van Hedwig van Langen was voor Romi en de baby in de box.

‘Daar zijn mijn kleine schatjes.’ Ze liep meteen naar de box.

Op deze blijk van liefde zou Bertie bijna jaloers worden. Wanneer had haar moeder haar ooit zo hartelijk begroet? Het was een gegeven dat moeders die oma werden meer van de kleinkinderen genoten dan ze van hun eigen kinderen hadden gedaan. Misschien was dat genetisch zo bepaald omdat ze nu wel de lusten maar niet de lasten hadden.

‘Oma!’ Romi strekte haar armpjes om uit de box getild te worden. Ook Beerend kreeg een aai over zijn wangetje van zijn grootmoeder. Vervolgens was Bertie aan de beurt. Zij moest het doen met een vluchtige kus op haar wang.

‘Dag, Lotte,’ mompelde Hedwig tegen de andere vrouw. ‘Alles goed met jou?’

‘Ja hoor. Met u ook? Lang geleden dat we elkaar zagen, mevrouw Van Langen.’ Lotte stak een hand uit naar Berties moeder, die een slap handje teruggaf.

‘Dat zal met Rons verjaardag zijn geweest,’ knikte Hedwig. ‘En nu is oma er weer, hè, kleine dot van me,’ ging ze tegen Romi verder.

‘Oma sjozeetje?’ wilde Romi weten.

Hedwig begreep feilloos waar ze het over had en knikte. ‘Oma blijft bij jullie logeren, mag dat van jou?’

‘Jaaa!’ juichte de kleine meid.

HOOFDSTUK 3

Omdat haar moeder er was, meende Ron vast dat hij niet meer nodig was in huis en dat hij er best even tussenuit kon knijpen. Bertie wist wel dat haar man niet zo goed met zijn schoonmoeder kon opschieten, maar dit viel toch wel heel erg op.

Zelfs Hedwig zei er iets van, al vermoedde zij dat hij om een heel andere reden zijn snor drukte. ‘Helpt Ron nog altijd niet mee in het huishouden?’

‘Dat is toch ook niet nodig nu ik thuis ben?’ mompelde Bertie. Niet dat er veel uit haar handen kwam. De vermoedheid wilde maar niet wijken. Alles wat ze deed kostte haar ontzettend veel energie. Zelfs het sorteren van de was duurde twee keer zo lang als normaal.

Met een: ‘Je ziet eruit als een dweil’, werd ze na het verplichte middagdutje door haar moeder begroet.

‘Ik slaap ook niet al te best,’ verdedigde Bertie zichzelf.

‘Ga vanavond dan maar eens vroeg naar bed. Je hebt je slaap nodig. Aan een moeder die haar ogen overdag niet eens open kan houden, heeft niemand iets.’

‘Ik kan niet voor elf uur naar bed. Beerend moet toch nog gevoed worden.’

‘Tot die tijd kun jij best naar bed gaan,’ besliste Hedwig, ‘dan komen Ron of ik de baby wel bij je brengen als het zover is.’

Bertie ging niet tegen haar moeder in, daar had ze de fut niet voor. Ze ging met een mand gewassen babykleertjes aan de eettafel zitten en begon ze op te vouwen, terwijl haar moeder bezig was met het eten. Berties gedachten gingen terug naar wat Lotte had voorgesteld bij het weggaan. Nu ze haar baan kwijt was, kon zij best eens komen

helpen met de kinderen als ze dat prettig vond.

Vond Bertie dat prettig? Nog niet zo lang geleden had ze er niet aan moeten denken dat wie dan ook zich met haar huishouden bemoeide, maar nu verwelkomde ze iedere hulp die zich aanbood. Helaas had al die hulp ook een dubbele bodem. Het zorgde er tevens voor dat Bertie zich een waardeloze moeder voelde. Hoe kon ze nu moe zijn als ze een hele dag niet veel meer deed dan wat bezig zijn met Beerend en wat aanrommelen?

Voordat ze met zwangerschapsverlof ging, had ze vier dagen per week in een middelgroot hotel gewerkt als assistent-manager en daarnaast haar gezin en het huishouden bijgehouden. Bertie moest er niet aan denken dat ze over negen weken weer moest gaan werken. Waarom kon ze niet veel verdragen van de kinderen en voelde ze niets als ze haar baby eten gaf? Dat was toch niet normaal?

Met Lotte kon ze hier niet over praten, omdat zij geen ervaring had met het moederschap, met haar moeder nog veel minder. Zij was meer het type van: niet zeuren maar poetsen. Bertie had er met de vroedvrouw over willen praten, maar die had gisteren geen tijd gehad om meer te doen dan te controleren of de hechtingen er goed uitzagen en of de borstontsteking echt verdwenen was. Aan de buitenkant ging het goed met haar, vanbinnen was echter een heel ander verhaal.

‘Misschien is het beter dat ik de borstvoeding afbouw,’ begon Bertie in een poging er met haar moeder over te praten. ‘Dan kan Ron het voeden eens overnemen van mij. Nu moet ik er ’s nachts vaak twee keer uit om Beerend te voeden.’

‘Dat is toch onzin,’ meende Hedwig. ‘Je wordt toch wakker als Beerend begint te huilen. Denk je echt dat je dan kunt blijven liggen als je Ron bezig hoort met de kleine? Hij moet hem verschonen, dan naar beneden om een fles warm te maken, en vervolgens terug naar boven om de baby de fles te geven. En al die tijd ligt Beerend te huilen. Borstvoeding is veel gemakkelijker. Dat heb je altijd bij de hand, is op de juiste temperatuur en jij bent vast veel handiger en sneller met Beerend dan Ron.’

‘Dat kan hij toch ook leren?’ protesteerde Bertie.

‘Geloof me, je schiet er niets mee op. Die borstontsteking is nu over, je hebt toch genoeg voeding voor de baby?’

‘Dat vraag ik me weleens af. Hij komt veel vaker dan om de drie uur,’ mompelde Bertie. Ze voelde zich nu al schuldig omdat ze het

onderwerp had aangekaart.

‘Dat kan en dat mag met borstvoeding ook. Hij is nu nog klein en heeft regeldagen. Je kunt niet verwachten van een baby van acht dagen oud dat hij op uur en tijd komt.’

‘Misschien heb je wel gelijk, mam, maar ik ben zo moe. Dat was ik met Romi helemaal niet. Toen had ik energie te over.’

‘Eén of twee kinderen is een enorm verschil. Ga eens wat vaker naar buiten met de kinderen, energie opdoen in de buitenlucht. Daar knap je meer van op dan een hele dag binnen hangen.’

Alsof het weer zo uitnodigde om naar buiten te gaan met een pasgeboren baby. De storm van vorige week was een voorbode geweest van een vroege winter. Het was koud en guur, met veel regen en soms zelfs natte sneeuw. Bertie huiverde. Ze moest er niet aan denken nu buiten te wandelen met Beerend.

Haar moeder begon een verhaal over vroeger, hoe zij hun babytijd was doorgekomen met het werk op de boerderij. De kinderwagen ging mee naar de stal als ze daar moest zijn. ‘Wij hadden geen tijd om moe te zijn. Het werk ging gewoon door en ik kon jullie niet altijd alleen in het huis laten. Opoetje paste dan wel op, maar zij sukkelde nog weleens in slaap.’

Bertie kon zich nog vaag herinneren dat er een oude oma was geweest die bij hen in huis had gewoond. Toen ze een jaar of zes was, was oma overleden. Zou haar moeder net als opoetje op de kinderen van Hugo en Lindsey passen als het ooit zo ver kwam? Vast wel, ze woonden immers onder hetzelfde dak. Nu was ze gek op Romi en Beerend, haar enige kleinkinderen. Als Hugo eenmaal kinderen had, was het vast gedaan met al die aandacht.

Misschien kregen Hugo en haar schoonzus helemaal geen kinderen. Lindsey had eens laten vallen dat ze niet per se kinderen wilde. Ze had genoeg aan haar werk bij de thuiszorg en het werk op de boerderij. Als Hugo er net zo over dacht, dan kwam er vast geen derde generatie Van Langens op de hoeve te wonen. Wist hun vader dat al?

Op het moment dat haar moeder de naam Lindsey liet vallen, kwam Bertie er weer bij. Wat had mam daarnet gezegd? Werd er een antwoord van haar verwacht, of was dit weer zo’n eenzijdig gesprek dat haar moeder wel vaker voerde, met vragen die zichzelf beantwoordden?

‘Het is een lieve meid en ze werkt hard, maar zo onderhand zou je

toch denken dat ze aan kinderen begonnen. Ze worden er niet jonger op. Hugo wil straks vast ook een opvolger voor het bedrijf,' vervolgde Hedwig.

Frappant, haar moeder had kennelijk dezelfde gedachten gehad, alleen sprak zij ze uit. 'Zo oud zijn Hugo en Lindsey niet, pas negenen achtentwintig. Ik was eenendertig toen Romi geboren werd. Praat je er weleens met hen over?'

'Ben je gek! Daar heb ik me toch niet mee te bemoeien? Dat heb ik met jou ook nooit gedaan. Het zijn mijn zaken niet of en wanneer ze aan kinderen beginnen. Dat merken we vanzelf wel.' Hedwig richtte haar aandacht voor even op de winterpenen die ze schoon moest maken. 'Beerend is wakker. Het is tijd voor zijn voeding. Haal je hem zelf uit zijn bedje of doe ik dat?'

'Doe jij dat maar, mam, dan ga ik verder met het eten.' Bertie legde de opgevouwen was in de mand en ging naar het aanrecht. Ze reageerde niet op de vreemde blik die haar moeder haar toewierp. Deed ze iets verkeerd?

Een poosje later kwam haar moeder terug met de baby op haar arm. Romi was met oma meegegaan naar boven en had beer bij zich. Ze installeerde zich als een echt moedertje op de bank met de poppenfles om beer drinken te kunnen geven. 'Mama, Bee-end ete,' riep ze met haar heldere stemmetje.

Bertie nam aan de andere kant van de bank plaats en schoof een kussen onder de arm waarop Beerend rustte. Het zogen deed nu geen pijn meer. Toch genoot ze er nog altijd niet van dat ze dit kon doen. Ze voelde dat de ogen van haar moeder op haar rustten en verwonderd keek ze op. Uit het strakke gezicht van haar moeder kon ze niet opmaken wat er aan de hand was. Gelukkig draaide ze zich om en ging terug naar de keuken.

Ron kwam met veel lawaai binnen en plofte tussen moeder en dochter in op de bank. 'Mijn meisjes aan het voeden. Hoe gaat het hier?' Over het hoofd van Beerend heen kuste hij Bertie en streelde vervolgens zacht het wangetje van zijn zoon.

Bertie rook aan zijn adem dat hij had gedronken. 'Waar ben je geweest?'

'Bij Conrad. Hij is op de zolder bezig met een extra slaapkamer. Ik heb hem geholpen. Hij en Helga willen een derde kind.' Ron keek haar veelbetekenend aan. 'En wij?'

‘Wij hebben al een slaapkamer op zolder. Dat is de logeerkamer waar mama slaapt. Wil je die verbouwen? Dat is toch niet nodig?’

‘Dat is niet wat ik bedoel. Ik bedoel: of wij ook drie kinderen willen?’

‘De tweede is net geboren, Ron. Mag hij nog even wat ouder worden voordat we daarover een besluit nemen?’ deed ze verontwaardigd. Drie kinderen? Was hij niet lekker? Hoe moest ze dat gedraaid krijgen? Wilde hij echt nog meer kinderen? Ze hadden nooit over een bepaald aantal gesproken, meer of het wel zou lukken en of hun kinderen gezond zouden zijn. Dat waren ze alle twee. Twee was een mooi aantal, meende Bertie, al was dat haar op dit moment al te veel.

‘Je hebt gelijk. We zijn rijk met ons tweetal. Een jongen en een meisje. Een koningswens.’ Ron grijnsde dommig. Dat deed bier met hem. Onhandig kuste hij Bertie nog een keer, om zich daarna tot zijn dochter te richten. ‘Is beer al gegroeid?’

Hedwig kwam de kamer binnen. ‘Ha, daar ben je. Kun jij de tafel klaarmaken, Ron? Het eten is over een paar minuten klaar.’

Nu was het Rons beurt om verwonderd naar zijn schoonmoeder te kijken. De tafel klaarmaken. Dat deed hij niet meer sinds ze kinderen hadden, dacht Bertie boosaardig, hij wist vast niet eens waar hij borden en het bestek moest zoeken.

Ron deed echter zonder morren wat hem gevraagd was en tot Berties grote verbazing wist hij zelfs alles te vinden. Romi had de beer aan zijn lot overgelaten en hielp haar vader met het klaarmaken van de tafel. Beerend ging onverstoorbaar verder met drinken.

Van ontspanning omdat haar moeder er was om te helpen, merkte Bertie niet veel. Hedwig hielp wel, daar niet van, maar steeds voelde ze de kritische blik van haar moeder op zich rusten. Kennelijk deed ze iets fout, al kreeg ze geen enkele keer commentaar.

Van eerder naar bed gaan en slapen tot de volgende voeding was zaterdag- en ook zondagavond niet veel gekomen. Haar moeder vond het niet gezellig om alleen met haar schoonzoon de avond door te brengen. Dus was Bertie beneden blijven zitten, vechtend tegen de slaap.

Maandagochtend had haar moeder de kinderen nog gewassen en aangekleed en gedaan wat er nodig was in een jong gezin. Nu stond

ze klaar om te gaan, met haar weekendtas bij haar voeten. ‘Ik moet gaan, anders haal ik de trein niet. Het bed op de logeerkamer heb ik afgehaald. Het beddengoed ligt bij de wasmachine.’

Bertie knikte en trachtte een glimlach op haar gezicht te leggen. ‘Fijn, bedankt dat je bent geweest en ons hebt geholpen dit weekend. Echt lief van je. Ik weet hoe druk het op de boerderij is en hoe slecht je gemist kunt worden.’

Een bedenkelijke blik was haar antwoord. ‘Raap jezelf bij elkaar, Bertina, anders red je het niet. En geniet eens wat meer van de kinderen. Ik heb je dit weekend niet één keer zien lachen of zelfs maar glimlachen. Romi heeft meer nodig dan een norse moeder. Zelfs als je met Beerend bezig bent kijk je niet blij of trots.’

‘Ik ben gewoon hondsmoe, mam. Het lukt me eenvoudig niet om voldoende rust te krijgen. Alles is me te veel.’

‘Ga dan eens naar een dokter. Daar zijn die lui voor. Misschien heb je wel bloedarmoede, daar kun je best zo moe van zijn. Bloedarmoede is niet vreemd, hoor, na een bevalling. Blijf er niet te lang mee lopen, daar heeft niemand iets aan,’ adviseerde Hedwig haar op een stugge toon.

Romi greep zich vast aan een been van oma. ‘Komme te-ug?’

Hedwig bukte zich en tilde de kleine meid op. ‘Natuurlijk kom ik nog een keertje terug, en dan is opa er ook bij. Zul jij je mama goed helpen met Beerend, en een beetje lief voor haar zijn?’

Romi knikte met een ernstig gezichtje en sloeg haar armpjes om de hals van oma. Ze drukte een natte kus op haar wang, waarna ze begon te draaien om op de grond gezet te worden.

‘Dag popje, geef maar een kus van oma aan Beerend.’ Hedwig ging weer staan en hield haar wang naar Bertie gedraaid voor de plichtmatige kus.

‘Nogmaals bedankt, mam. Doe je de groeten aan pap, Hugo en Lindsey?’

Samen met Romi bleef Bertie in de deuropening staan tot haar moeder om de hoek van de straat verdwenen was. Ze zou met de bus naar het station gaan en vandaar verder met de trein. Een reis van meer dan drieënhalf uur.

Op het moment dat Bertie naar binnen ging en de deur achter zich dichtdeed, voelde ze tot haar schaamte opluchting omdat haar moeder naar huis was. Haar hulp was welkom geweest, absoluut, maar

waarom kon ze niet wat liever zijn, wat hartelijker?

De rest van de dag kwam er niet veel uit Berties handen. Ze lag wat op de bank als de kinderen haar even niet nodig hadden en probeerde te rusten. Boodschappen hoefde ze gelukkig niet te doen, dat had Ron dit weekend nog gedaan. Wel moest ze het eten klaarmaken. Iets gemakkelijks wat niet te veel tijd kostte.

Dinsdag sleepte Bertie zich door de rituelen van de ochtend heen. Beerend moest in bad, aangekleed en gevoed worden, en dan was Romi aan de beurt. Vervolgens ging ze met de twee kinderen naar beneden om te ontbijten. Voor Romi en zichzelf smeerde ze een boterham.

Na het ontbijt wachtte er een was die in de wasmachine gestopt moest worden, en een andere die nog in de droger zat. Omdat ze Romi niet alleen durfde te laten met haar kleine broertje nam ze de peuter mee naar de zolder, waar de apparaten stonden.

Terwijl Romi in de logeerkamer met wat blokken speelde, zat Bertie op haar knieën voor de twee machines, een volle wasmand met vuile was stond achter haar, de schone was die ze net uit de droger had gehaald ernaast. Zelfs het overbrengen van de was uit de droger naar de mand vergde een enorme inspanning van Bertie. Ze was warm en duizelig en haar armen trilden. Misschien had ze inderdaad bloedarmoede en had haar moeder gelijk. Zo moe als ze was, dat was echt niet normaal.

Naar de huisarts, had haar moeder gezegd. Van de gedachte alleen al kreeg ze het benauwd. Dat hele eind. Hoe moest ze dat doen? Normaal zette ze Romi voor op de fiets in het stoeltje en was ze met tien minuten bij de huisarts, maar Beerend was nog te klein om in een draagzak onder haar jas op de fiets mee te gaan. Bertie voelde er niet veel voor om dat hele eind te voet af te leggen met de kinderwagen. Het regende dan wel niet meer, de wind blies nog altijd stevig en het was koud, waterkoud.

Lotte! Haar vriendin werkte immers niet meer. Misschien vond zij het niet erg om naar Roosendaal te komen en haar op te halen? Kon ze dat wel maken? Die auto reed ook niet op water. Nee, bedacht Bertie, ze mocht haar niet lastigvallen voor dat soort dingen, het was geen dringende noodzaak.

Het was beter om te voet te gaan. Stevig ingepakt. De kinderen konden uit de wind zitten in de dubbele wandelwagen. Ze had die

kinderwagen over kunnen nemen van iemand anders. In het achterste deel van de wagen paste een reiswieg en voorin was een zitgedeelte voor een ouder kind gemaakt. Het was een groot gevaarte, maar wel zo gemakkelijk als ze ergens te voet heen ging. Zo moest het dan maar.

Eenmaal beneden belde Bertie meteen om een afspraak te maken. Het viel mee, ze kon vanmiddag om vier uur nog bij de huisarts terecht. Als dat maar uitkwam met de voeding van Beerend, piekerde ze, terwijl ze de telefoon neerlegde en begon te rekenen. Als ze hem een halfuurtje eerder voedde, moest het gaan. Als het bij de dokter dan maar niet te lang duurde. Ondanks dat ze een afspraak had, kon het spreekuur soms behoorlijk uitlopen. En alles bij elkaar moest ze toch ook nog een uur lopen.

Lijkbлек en trillend door de inspanning zat ze die middag om iets over vieren bij de huisarts in de stoel. De wandeltocht naar hier was haar bar tegengevallen.

‘Hoe gaat het met onze nieuwe wereldburger? Leuk dat ik hem te zien krijg, ook al ben je hier niet voor hem,’ begon dokter Bogers. Ze was een aardige vrouw van een jaar of veertig met wie Bertie over het algemeen goed kon opschieten, ook al zagen ze elkaar niet zo heel vaak.

‘Met Beerend gaat het goed,’ mompelde ze. ‘Ik ben alleen zo moe. Nu ook, ik heb amper een halfuurtje gelopen en ik ben op, helemaal kapot.’

‘Ik zie het, je bent behoorlijk bleek. Verg je niet te veel van jezelf? Je had iemand kunnen vragen om je even hierheen te brengen,’ meende dokter Bogers. Ze maakte een wegwerpgebaar met haar hand. ‘Maakt niet uit, je bent nu hier. Ik wil even wat bloed afnemen. Die vermoeidheid kan best door bloedarmoede worden veroorzaakt. In dat geval is het met wat staatabletten op te lossen. Geef je borstvoeding?’

Bertie knikte.

‘Ach ja, dom van mij, hier staat het.’ De dokter las van het scherm. ‘Je had vorige week een borstontsteking. Daar ben je weer van opgeknaapt. Je hebt in ieder geval geen medicijnen voorgeschreven gekregen, zie ik. Hoe voel je je verder? Moe, vertelde je al. Kun je goed slapen? Geen last van je buik of van de hechtingen? Koorts? Duizelig, misselijk?’

‘Snel duizelig. Ik slaap niet al te best, maar dat komt meer door Beerend.’

‘Tja, met borstvoeding zul je het inderdaad zelf moeten doen, al kan je man daarin wel meehelpen. Laat hem de baby ’s nachts uit bed halen en bij jou brengen. Dat scheelt weer een stuk.’

‘Gesteld dat ik hem wakker kan krijgen.’ Het klonk wrang, zo had Bertie het niet willen zeggen. Nu kreeg dokter Bogers vast de indruk dat Ron niet veel voor haar overhad.

‘Dat hoor ik meer.’ De vrouwelijke arts grijnsde. ‘Blijven porren tot hij reageert, is mijn advies in zo’n geval. Hij mag ook best zijn steentje bijdragen. Nachstvoeding duurt over het algemeen geen maanden. Een veel gehoord excuus om manlief te laten liggen, is dat de vrouw overdag kan rusten en de man meestal moet werken. Maar hij trekt ’s morgens de deur achter zich dicht terwijl jij, totdat je weer naar bed gaat, in huis bezig bent. Je kunt het jezelf natuurlijk ook knap lastig maken. Ga verstandig om met de energie die je hebt. Iedere dag je huis met bezems keren zoals de kraamhulp doet, hoeft echt niet. Het hoeft heus niet spik en span te zijn.’ De huisarts somde nog wat dingen op die het leven wat gemakkelijker en rustiger konden maken, dingen die Bertie eigenlijk al wel wist. Waarom zou je moeilijk doen als het ook makkelijk kon?

De arts nam een druppeltje bloed uit de vingertop van Bertie en testte dat op het Hb-gehalte. ‘Je Hb is aan de lage kant. Ik stel voor dat je in ieder geval begint met staatabletten, en dat je bij de assistente wat meer bloed laat afnemen. Dat sturen we op naar het laboratorium voor extra controle. Die uitslag van dat onderzoek krijg je dan over een paar dagen.’

‘Is dat nodig, extra onderzoek?’

‘We willen toch weten of er misschien iets anders aan de hand kan zijn waardoor je zo moe bent, of dat het alleen om die bloedarmoede gaat.’ Dokter Bogers keek haar glimlachend aan. ‘Probeer je rust te nemen, schakel desnoods de buurvrouw of je ouders in om de kinderen een paar uurtjes per dag op te vangen, zodat jij kunt slapen.’

Bertie knikte gehoorzaam. Hun burens werkten en hun ouders waren geen optie. De komende drie dagen ging Romi de hele dag naar het kinderdagverblijf. Dan had ze alleen Beerend om voor te zorgen. Misschien zou ze dan wel wat tot rust kunnen komen.

Twee vriendinnen, twee levens, zo verweven en vertrouwd. Maar jaloezie ligt op de loer en zet hun vriendschap onder druk.

Na de bevalling van haar tweede kindje zou Bertie op een roze wolk moeten zitten, maar in plaats daarvan zakt ze weg in een postnatale depressie. Ze probeert met hulp van haar beste vriendin Lotte het gezinsleven op te pakken, maar het lukt haar niet.

Aan het ziekenhuisbed maakt Lotte haar verwijten en Bertie begrijpt er niets van. Wat is dit ineens? Lotte is toch haar steun en toeverlaat? Langzaam dringt tot Bertie door waar Lotte mee bezig is, maar wie gelooft haar?

José Vriens heeft vele romans op haar naam staan, waaronder *Verblind* en *Chinagirl*. Ook is ze bestuurslid van het Valentijngenootschap.

'Ik heb het boek heel vlot uitgelezen, omdat ik aan de lippen van de verteller hing.' ****

– Lezersreactie op bol.com over *Chinagirl*

ISBN 978-94 0190 493 3 NUR 340

9 789401 904933

Z&K

www.zomerenkeuning.nl